

Toni Mollà no està satisfet amb les crítiques que ha rebut *Nosaltres, exvalencians*. / JOSÉ CUÉLLAR

«ENTENC QUE EL NACIONALISME HA DE SER ABANS QUE RES UN MOVIMENT CIVIL, DE LA GENT, DE LA SOCIETAT»

Toni Mollà

Periodista i escriptor, va ser el coordinador del llibre «Nosaltres, exvalencians», on, amb el subtítol «Catalunya vista des de baix», Mollà i els seus companys es mostren molt crítics amb l'editor Eliseu Climent i també amb la visió que molts catalans tenen del País Valencià

E. ORTS
● Fa uns mesos, l'editorial L'Esfera dels Llibres va publicar el llibre *Nosaltres, exvalencians*, en el qual l'escriptor i periodista Toni Mollà, juntament amb Joan Dolç, Emili Piera, Francesc Bayarri, Rafa Arnal i Manuel S. Jardí, a més de refrescar alguns àmbits de la memòria històrica, pretenien «ajustar comptes, servir com a confessions de part i donar testimoni d'una realitat que rarament coincideix amb la versió oficial i amb els estereotips que s'alimenten des de València, des de Catalunya o des de certs poders transnacionals que actuen amb callada complicitat amb uns i altres», segons escrivien en el mateix volum. Aquest va provocar una forta polèmica al País Valencià que, en certa manera, encara dura.

— La seua intenció en publicar *Nosaltres, exvalencians*

era provocar un debat. El debat, al remat, està tenint lloc, però era aquest tipus de discussió la que buscaven?

— «És que el que s'ha generat no és un debat, sinó una ensalada d'insults i de judicis de valor a partir de prejudicis que palesen que molts no s'han llegit el llibre. Ací insultar el personal per la idea prèvia que se'n té i no per allò que diu s'ha convertit en un esport nacional. Jo espere que les coses s'asserenaran, que el llibre finalment es llegirà i que aflorarà un altre tipus de debat.»

— Estem davant un llibre escrit contra l'editor Eliseu Climent?

— «En absolut, ni en contra d'ell, ni sobre ell. Eliseu Climent és un personatge secundari en el llibre, com tants altres. El que passa és que alguns l'han convertit en el xic de la pel·lícula i ausades que ja deu estar content ell per això. Climent forma part del paisanatge d'aquest país i no es pot

PERFIL

Toni Mollà va nèixer a Meliana en 1957. És periodista i escriptor. Especialista en sociolingüística, ha publicat dotzenes de llibres de diversos gèneres. És autor de *Converses inacabades amb Joan Fuster* (1992), *Espill d'insolències*, *La utopia necessària* i *Manual de sociolingüística*, i editor de *Llengües globals*, *llengües locals*.

obviar. Qualsevol persona que vulga escriure i opinar sobre aquestes qüestions no pot ignorar ni el seu paper ni el seu poder.»

— A *Nosaltres, exvalencians* es parla de «la pinça entre blaverisme i eliseisme». Aquesta pinça és deliberada i conscient?

— «Això no és nou. En el llibre *La utopia necessària* (1992) ja en parlava. No sé si ha sigut conscient, però el cert és que el catalanisme simbòlicament radical d'Eliseu Climent i el blaverisme han polaritzat aquesta societat. Han construït un negoci que retroalimenta el conflicte en compte de resoldre'l. Com que això funciona per als interessos ideològics i empresarials de l'un i l'altre, sempre han mirat amb recel qualsevol iniciativa que volguera trencar aquest equilibri insà.»

Catalunya

— Que Catalunya alimente

Climent, és un mèrit de Climent o una mostra que al Principat s'ignora que hi ha un altre País Valencià?

— «Bàsicament és per desconeixement absolut dels catalans. Per a ells el País Valencià és un lloc on vénen una vegada l'any per fer-se una paella i per passejar per l'Albufera, que és el que fa la gent de les metròpolis a les colònies. Si damunt amb uns pocs diners, que no són d'ells sinó públics, poden matar la mala consciència, ja els va bé. Com que Eliseu Climent és un botiguer, ha construït un negoci que li va de primera i li permet tindre una gran influència en la vida d'ací i en la d'allà.»

— Creu que aquests dos últims anys ha canviat la percepció que té Catalunya del País Valencià —mediatitzada per Eliseu Climent— amb el canvi de govern de CiU pel tripartit?

— «Climent ha creat durant

«'NOSALTRES, EXVALENCIANS' NO ÉS UN LLIBRE CONTRA ELISEU CLIMENT, EL QUE PASSA ÉS QUE ALGUNS L'HAN CONVERTIT EN EL XIC DE LA PEL·LÍCULA»

molts anys una xarxa de complexitats horitzontals directes que manté amb tots els partits i associacions de Catalunya, la qual cosa li atorga un gran poder. Em consta que alguns membres del govern de Catalunya creuen que això hauria de canviar i que la relació amb el País Valencià hauria d'establir-se a partir de premisses més plurals. Jo no dic que Climent no hauria d'estar en la constel·lació d'agents sinó que hauria de ser un més. Fins ara ha tingut un monopoli.»

— **Té alguna cosa personal amb Climent?**

— «Sempre he mantingut una relació personal excel·lent amb ell, i ho dic de cor. És una persona divertida, educada i encantadora amb la qual me n'aniria a dinar cada setmana. No tinc cap conflicte amb ell, el que passa és que no s'adona que està desenvolupant un paper polític i social que està fent mal, en la mesura que taponen un altre tipus d'iniciatives que són almenys tan importants com les seues fundacions.»

«**Pamflet**»

— **Hi ha crítiques que consideren que el llibre és poc coherent —ha estat escrit per sis autors—. Quan vostés admeten que han escrit un «pamflet», què volen dir?**

— «La paraula *pamflet* és molt seriosa, es tracta d'un gènere digne. Aquest és un llibre volgutament polifònic de gent que no forma part d'un grup d'interès. Som una colla que compartim la incomoditat per les coses que s'han dit i s'han fet pel país. No representem una proposta conjunta, de fet cadascú hi diu la seua. I això és precisament el que s'hauria de fer dins i fora del llibre, és a dir, recuperar la polifonia i la diversitat de veus.»

— **Un dels autors, Francesc Bayarri, subratlla que no volen passar per defensors de l'anomenada tercera via. En propugnen una quarta?**

— «No, en absolut. És un llibre que recull l'estat d'ànim d'una sèrie de persones en un moment determinat. Karl Mannheim, pare de la sociologia del

•
«*El nostre llibre és molt seriós, encara que estiga escrit amb un cert sentit de l'humor. És l'expressió d'una insatisfacció pel desenvolupament del valencianisme en els últims anys*»

•
Eliseu Climent és un botiguer, ha construït un negoci que li va de primera i li permet tindre una gran influència en la vida d'ací i en la d'allà»

•
«*Climent no s'adona que està desenvolupant un paper polític i social que està fent mal, en la mesura que taponen un altre tipus d'iniciatives que són almenys tan importants com les seues fundacions*»

coneixement, diu que el coneixement és situacional, i aquest llibre respon a una situació molt concreta. I ens agradaria que l'evolució d'aquesta situació ens desmentira com més prompte millor. Si no ens desmentira, voldríem almenys que se'ns discutira, però no des de l'insult barroer. Joan Fuster es va queixar tota la vida que les seues obres, especialment *Nosaltres, els valencians*, havien sigut més discutides que llegides. Nosaltres anem per aquest camí, també. El nostre llibre és molt seriós, encara que estiga escrit amb un cert sentit de l'humor. És l'expressió d'una insatisfacció pel desenvolupament del valencianisme en els últims anys.»

— **I creu que aquesta insatisfacció és compartida per molta gent?**

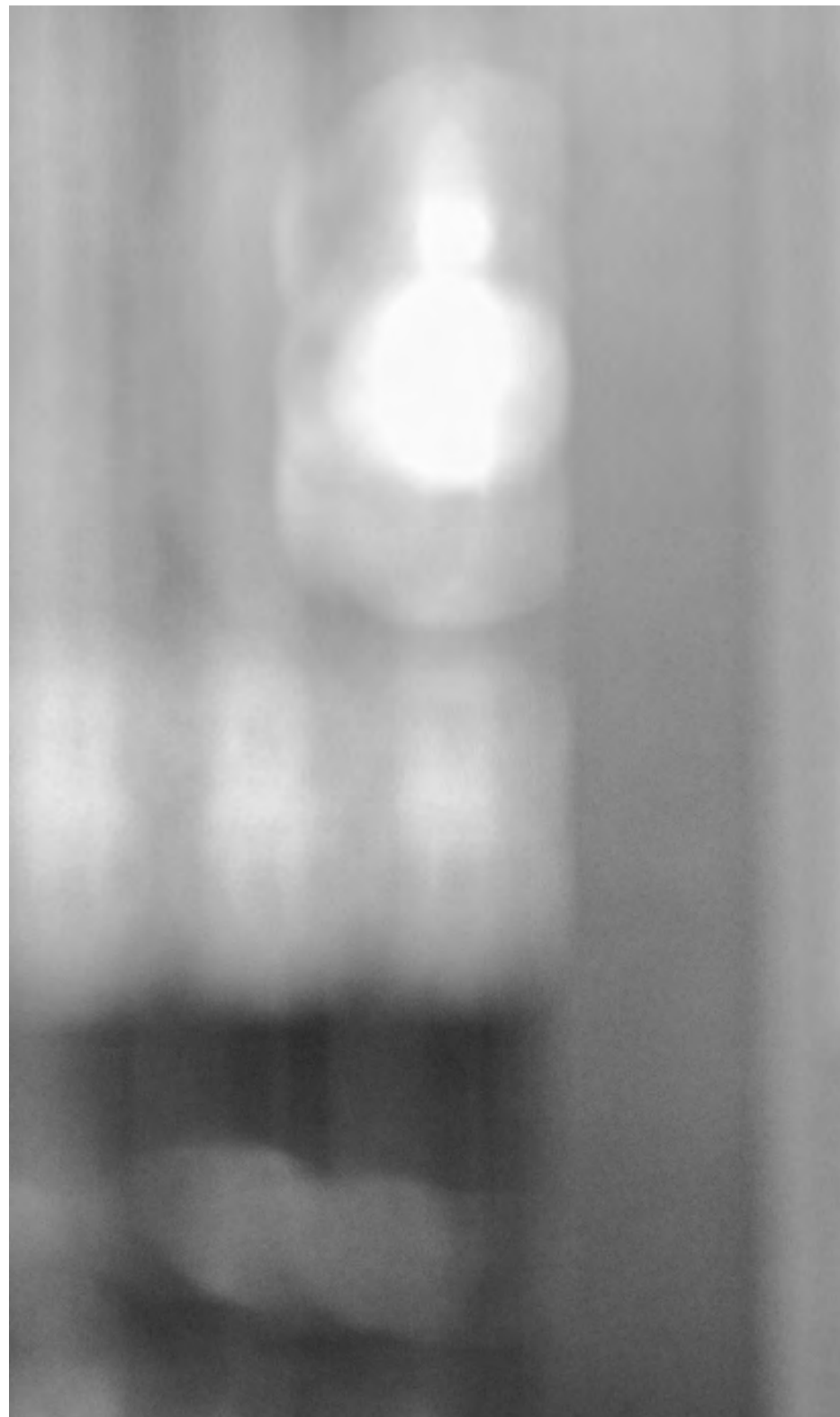
— «Sí, n'estic convençut. La gent parla d'aquestes coses en privat, passa que els que escrivim o els que parlem en públic som una minoria. I si els que parlen i escriuen es dediquen a insultar-nos, l'opinió publicada ens descriurà, al remat, com una colla de bandarres.»

Política

— **En el llibre es parla poc de la política que practiquen els partits.**

— «És que hem volgut fugir d'això. Desgraciadament, després de *Nosaltres, els valencians* tots els llibres d'anàlisi de la realitat nacional, són propostes prepolítiques. Nosaltres no en tenim cap. En canvi, sí que parlem de moviments civils. Jo entenc que el nacionalisme ha de ser abans que res un moviment civil, de la gent, de la societat. Per això reclame textos com ara *El País Valencià a l'eix mediterrani*, de Rafael L. Ninyoles, i *Temps moderns*, d'Adolf Beltran, llibres poc discutits i gens essencialistes que, d'alguna manera, han sigut precursors de *Nosaltres, ex-valencians*.»

— **Siga com vulga, es troba a faltar alguna anàlisi de per què el valencianisme ha sigut fins ara incapaç d'arribar a les Corts o, ja que han escrit tant sobre Eliseu Cli-**

ment, de les relacions entre aquest últim i el Bloc?

— «Això correspondria al Bloc. Fa vint-i-cinc anys que mantenen aquesta relació malaltissa. Jo vaig ser fundador de la UPV i recorde que, ja en 1982, es discutia aquesta relació amb el nacionalisme cultural representat per Eliseu Climent. Pareix alguna cosa freudiana, però és parlès que són ells els que han de resoldre la qüestió. Respecte a l'assumpte de les dificultats que hi ha per superar la tanca electoral del cinc per cent, és obvi que no l'hem tractada en aquest llibre perquè creiem que és un tema

que només correspon als partits.»

— **Curiosament, l'editorial que ha publicat *Nosaltres, ex-valencians*, *L'Esfera dels Llibres*, és catalana i, a més, està vinculada a *El Mundo*, un diari que no està precisament alineat amb els plantejaments nacionalistes?**

— «No va ser la primera editorial a què oferírem el llibre. Abans anàrem a dues més, de les que podem considerar nacionalistes, i no el van voler publicar.»

— **La idea de col·locar un mapa dels Països Catalans so-**

«PER ALS CATALANS, EL PAÍS VALENCIÀ ÉS UN LLOC ON VÉENEN UNA VEGADA L'ANY PER FER-SE UNA PAELLA I PER PASSEJAR PER L'ALBUFERA»

bre la gespa del Camp Nou i la reacció posterior podrien simbolitzar, d'alguna manera, la posició que mantenen els uns i els altres en el conflicte entre el País Valencià i Catalunya?

— «Sobre aquest tema, el de les relacions entre el futbol i la política, caldria escriure un llibre sencer. En primer lloc, s'ha de dir que un estadi de futbol és un espai privat. L'amo del camp està en sa casa i hi pot fer el que vulga, bé siga una missa cantada, una demostració de música o un mapa de Nova Caledònia. Després, que el conflicte es va generar per-

què les televisions de la FORTA punxaren les càmeres prou abans que començara el partit, tot i que només tenien els drets sobre el partit de futbol estrictament. Dit això, considere que la reacció i la utilització política de l'acte va ser un disbarat.»

— I què pensa del Barça?

— «El que havia d'haver fet aquell dia el Barça era traure allí algú que parlara sobre el fet que el vicepresident del club havia dimitit pel fet de pertànyer a la Fundació Francisco Franco. El mapa dels Països Catalans va ser una cortina de fum que es va llançar amb l'objectiu de desviar

l'atenció i buscar l'aplaudiment. El Barça, que passa per ser un club catalanista i antifranquista, va voler silenciar aquell assumpte. Ben sovint, el recurs dels mapes dels Països Catalans serveix per a tapar unes altres vergonyes.»

Joan Fuster

— En el llibre apareixen moltes referències a Joan Fuster i a la seua obsessió per fugir del dogmatisme, però el cert és que, de crítiques a l'escriptor de Sueca, n'hi ha ben poques a *Nosaltres, exvalencians*.

Mollà escriu al principi del seu capítol en el llibre: «Nosaltres, els sotasignats d'aquest humil pamflet, hem tingut relacions poc amables amb la nostra condició indígena. Hem invertit bona part del nostre compromís personal i generacional més directe per comprendre-la, per comprendre'ns.» / JOSÉ CUÉLLAR

— «Hi ha una reivindicació del Fuster il·lustrat, laic i heterodox, i també una certa crítica. Bayarri, per exemple, diu que Fuster va escriure *Nosaltres, els valencians* en un moment en què estava influït per l'idealisme alemany. Jo diria que ho va fer influït per José Ortega y Gasset i per la generació del 98, la qual, posteriorment, va qüestionar en una sèrie d'articles que es van recollir en el llibre *Contra Unamuno y los demás*, una obra on discuteix acaloradament amb aquest essencialisme espanyol. Cal considerar que *Nosaltres, els valencians* es va escriure en 1962, en tres mesos i per encàrrec.»

— Sí, però continua sent un llibre intocable, fins i tot pareix que per a vostés.

— «Hi ha algunes pàgines que, llegides en 2005, ens poden sonar desafortunades, però si les haguérem llegides en 1962 ens hauríem agenollat i li hauríem besat les mans. Fuster no és la Mare de Déu ni cap oracle nacional, però sí un home que va trencar amb una tradició valenciana i que va obrir un camí nou. Fins que aparegué Fuster, els grans escriptors valencians —Azorín, Blasco Ibáñez, Gabriel Miró...— havien fet la seua obra en castellà. Fuster es va dedicar a l'assaig amb una agudesia extraordinària i va connectar com ningú amb el pensament europeu de la seua època. Ell va ser un gran lector de molts gèneres, des dels il·lustrats a la novel·la negra. I de tot això va crear un pensament molt original, que tingué la capacitat d'engrescar noves generacions. La força intel·lectual de Fuster és tremenda. Que en una frase o en un llibre no estarem d'acord amb ell? És clar que sí; ell mateix va estar buscant qui el contradiguera i, malauradament, només va trobar qui l'insultara, com ara Ombuena o Consuelo Reyna. *Nosaltres* hem reivindicat el Fuster heterodox, que és el que humanitza el personatge. No era un sant del cel sinó un senyor de Sueca que va viure en una època determinada, amb uns interessos i influències determinats, i que uns dies estava més encertat que uns altres.»

«JOAN FUSTER NO ÉS LA MARE DE DÉU NI CAP ORACLE NACIONAL, PERÒ SÍ UN HOME QUE VA TRENCAR AMB UNA TRADICIÓ VALENCIANA I QUE VA OBRIR UN CAMÍ NOU»